

MIJN FAVORIETE BOOMSTAM

Non-fictie - *Pelgrim langs Tinker Creek*, het intussen klassieke werk van Annie Dillard, is eindelijk vertaald en dat is heuglijk nieuws. De revival past perfect in de trend van literaire natuurboeken.

KATHY MATHYS

★★★★☆

Annie Dillard

Pelgrim langs Tinker Creek.

Vertaald door Henny Corver, Atlas

Contact, 320 blz.,

24,99 € (e-boek 14,99 €).

Oorspronkelijke titel: 'Pilgrim at Tinker Creek'.

Ik onderbrak het schrijven van deze recensie voor een kleine wandeling. De buitenwereld lonkte zo verrukkelijk op maandagochtend. De wintertakken staken af tegen het felle blauw. Ik hurkte neer om het rijp op het gras te inspecteren, merkte op dat de schaduwkant van de weide nog helemaal bevroren was. Bewust observeren heb ik geleerd, maar toch gaan er weken voorbij waarin ik tijdens mijn wandelingen te veel in mijn hoofd verdwijn. Gelukkig is daar Annie Dillard. Haar werk kan je niet lezen zonder achteraf met nieuwe ogen om je heen te kijken.

De Amerikaanse won in 1975 de Pulitzer Prize voor *Pelgrim langs Tinker Creek*, een boek uit 1974 dat nu pas in het Nederlands is vertaald. Het staat al jaren op de leeslijst in Amerikaanse scholen, wat de schrijfster in haar nawoord uit 1999 deed opmerken: 'Waarom zou je een boek lezen dat op de leeslijst van je puber staat?' Nochtans, zo meent ze terecht, is het geschikt voor volwassenen dan voor jonge lezers. Die bijten wellicht hun tanden stuk op de gedragen, barokke zinnen.

Kindertijd

Zevenentwintig was Dillard toen ze besloot om een jaar lang te schrijven over de observaties die ze deed in de buurt van Tinker Creek, een riviertje in de Appalachen in de staat Virginia.

In haar prachtige autobiografie *An American childhood* beschreef Dillard in 1987 hoe ze opgroeide in stedelijk Pittsburgh. De natuur begon al snel aan haar te trekken. Indrukwekkend was haar sfeerschets van de vroege kindertijd, waarin het zelfbewustzijn nog niet zijn intrede heeft gedaan. De wereld was in die jaren een feest van vorm en kleur. Met de taal krijgen die kleuren en vormen betekenis en gaat er volgens Dillard iets verloren. Tijdens haar tocht langs Tinker Creek doet Dillard pogingen om terug te keren naar die oude staat van zijn. Haar boek begint in de winter - 'De botten van de bergen steken uit' - en eindigt een jaar later.

Pelgrim langs Tinker Creek is een rijk boek vol feitjes, overpeinzingen en bespiegelingen. Dillard zoomt in en uit, wat je soms laat duizelen. Het best leg je dit boek eens opzij om naar buiten te trekken, te kijken of na te denken. Hierover bijvoorbeeld: een schildpad kan onder water zuurstof naar binnen krijgen. 'Met zijn achterlijf zuigt hij water in zijn brede cloaca, zijn poepgat. Daar wordt de zuurstof via gevoelig weefsel recht-

streeks zijn bloed in gefilterd, net als bij kieuwen. Dan perst de schildpad het water naar buiten en zuigt een nieuwe lading op.'

Schepping

Dillard schrijft over de textuur van licht, over schaduwen. Haar aandacht gaat uit naar reuzenwaterwantsen, bidsprinkhanen, slangen. Haar toon is enthousiast, zoals hier: 'Wat zou ik al niet kunnen als ik de macht en wilskracht van een mol had!' Soms klinkt ze hoogdravend: 'Ik wist niet, ik heb nooit geweten, welke Geest het is die in mijn longen afdaalt en als een opvliegende arend naast mijn hart klappert.'

Het best leg je dit boek eens opzij om naar buiten te trekken, te kijken of na te denken

---

De inzet van de gelovige schrijfster, die inmiddels 73 is, is aanzienlijk. Ze wil niet alleen kijken, maar ook doorgronden. Het mysterie van de schepping, daar is het haar uiteindelijk om te doen. Het eerste deel is een lofzang op de uitbundigheid van de natuur. Vanaf het midden kijkt Dillard met een somberdere bril. Het verhaal van de natuur is er ook een van gruwelijke verspilling, vindt ze. Waartoe dient dat dwangmatig voortplanten toch? Het gonst hier van de verhalen over beestjes die hun soortgenoten opeten. Dillard laat zien dat de mens, dat teerhuidige wezen zonder schild of schubben, op de lange termijn veel minder taai is dan de beestjes die hij onnadenkend vertrappelt. Dit tweede deel is duister en confronterend. Het slothoofdstuk is dan weer optimistisch.

Dillard is geen wetenschapper. Wel heeft ze massa's gelezen over dieren en planten. Ze put uit het werk van vogel- en insectenkenners, uit de brieven van Van Gogh, uit Heraclitus. Ze schrijft associatief, zelfverzekerd. Soms wijkt ze uit naar vroeger, naar elders, om dan weer uit te komen bij haar favoriete boomstam aan Tinker Creek.